

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за *дисертационния труд* на **НИКОЛАЙ ХРИСТОВ ШЕЙНОВ**
докторант на самостоятелна подготовка
към департамент „Музика“ на Нов български университет,
с научен ръководител проф. д-р Панайот Панайотов, на тема:
„ТРУБАДУРИТЕ И СЪВРЕМЕННАТА БАРД-КУЛТУРА“
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

Биографични данни

Николай Шейнов е роден в гр. София. От 8 годишна възраст започва да учи китара при маестро Симеон Симов. Сам и в дует с Лорета Симова печели градски конкурси по класическа китара. Двамата участвуват в телевизионни програми. Николай Шейнов завършва с отличие естрадният отдел към Българската държавна консерватория през 1979. Преподава китара в читалищната мрежа в София. През 70-те години на ХХ в. участва във вокално инструментален състав „Колегиум“ към Софийския университет. Заедно с флейтистката Бистра Карафилова изнася концерти за класическа китара и флейта. В 1986 се заселва в Кралство Норвегия и развива изключително успешна кариера като трубадур, инспирирал и обучил в последствие цяла плеяда български трубадури. Свири в скандинавските страни, Испания, Обединеното кралство, Германия, Холандия и др. Освен стандартната музика, изпълнявана от професионалните трубадури-ентъртейъри, се специализира и в музиката на ирландския и шотландски песенен фолклор. Записва три компактдиска. През 2006 се завръща в България, но продължава да пътува в чужбина и да се реализира като трубадур. През 2014 се дипломира с отличие като магистър в НБУ – специалност *Музикално изкуство и класически инструмент – китара* в класа на проф. д-р Панайот Панайотов. Николай Шейнов продължава работата си като хоноруван преподавател по китара в Нов български университет и Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Владее говоримо и писмено английски, норвежки, руски, испански и сърбохърватски езици.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита на заседание на Съвет на департамент „Музика“ в НБУ. Съдържа увод, четири глави¹ заключение, приложение и приноси. В дисертацията са използвани над 100 писмени източника на български, английски, руски, испански, норвежки, датски, шведски и сърбохърватски езици. Те са отразени в библиографията в края на дисертацията. В сайтографията са отразени и използваните 141 източника от мрежата, на горепосочените езици. Към дисертацията има и терминологичен речник, който е много полезен.

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

В това изследване са разгледани различни аспекти от миналото, историческото развитие и ролята на трубадура (или сродните нему професии) в съответните епохи. Изследването

¹ I глава. ИСТОРИЧЕСКИ ФАКТИ (1.1 Бардове; 1.1.1. Ирландски бардове; 1.1.2. Шотландски бардове; 1.1.3. Уелски бардове; 1.2. Филиди; 1.3. Скапи; 1.4. Скалди). II глава. ТРУБАДУРИ. ПРЕДСТАВИТЕЛИ И ЖАНРОВЕ (2.1. Произход и характер на творчеството на трубадурите; 2.2. Представители; 2.3. Стиллове и жанрове; 2.4. Българската следа). III глава. ТРУВЕРИ, МИНЕЗИНГЕРИ, МЕНЕСТРЕЛИ И ЖОНГЛЬОРИ. ВАГАНТИ И ГОЛИАРДИ (3.1. Трувери; 3.2. Минезингери; 3.3. Менестрели; 3.4. Жонгльори; 3.5. Ваганти и голиарди; * Времева таблица за периодите на съществуване на различните поетично-музикални общества). IV глава. СЪВРЕМЕННИТЕ ТРУБАДУРИ (4.1. Северна Америка; 4.2. Южна Америка; 4.3. Обединеното кралство и Ирландия; 4.4. Франция и Белгия; 4.5. Италия; 4.6. Скандинавски страни; 4.7. Русия (Съветски съюз); 4.8. Централна и Източна Европа, Балкани; 4.9. България).

запознава с най-видните представители на тези съсловия и с приноса, който те са дали към световната култура.

Актуалността и мотивацията за разглежданата тема се поражда и от факта, че често термините „бард“ и „трубадур“ се използват произволно – почти като синоними, което обърква обучаващите се и широката публика. **Цел** на дисертационния труд е да се направи обширен обзор в исторически план върху всички свързани с бардовете и трубадурите професии и представители, за да се внесе по-голяма яснота в материята. Да се проследи връзката и приликите между античните, средновековните и съвременните представители на поетично-музикалното творчество. **Предмет** на дисертацията са биографиите, методите на работа и приносите на най-значителните представители на поетично-музикалните съсловия през различните времеви периоди в съответните етнически области, кралства, империи и държави.

Методологията на дисертацията включва представяне на информация, събрана и преведена от голям брой източници, с последващ анализ за приноса на представения обект към световната култура (включително – към съвременната бард-култура).

Задачи на дисертацията са: 1) Подреждане и представяне на всички известни ни поетично-музикални съсловия населявали Европа (а по-късно – и Америка) от античността до наши дни и запознаване с най-знаковите им фигури. 2) Анализ на приноса на съсловията към световната култура и (евентуалния) им принос към съвременната бард-култура. 3) Съставяне на таблица отразяваща периодите и местата на съществуване и дейност на съответните на поетично музикалните съсловия. 4) Изясняване на съвременното значение и използване на термините „бард“ и „трубадур“.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Това изследване си постави за цел да представи една цялостна картина на света и историята на трубадурите, техните предшественици, съвременници и последователи. Такова изследване и селекция в широк исторически обхват досега не е известно да е правено, особено в България. *„През последните десетилетия на отминалия XX век и началото на нашия XXI век, все по-популярна става професията на трубадура. Музикант, който пее песни и едновременно с това си акомпанира на китара, като при това в зависимост от ситуацията, говори и забавлява публиката.“* (цитат от дисертацията).

В **глава I** се представят предшествениците на трубадурите: *бардове и филиди, скапи и скалди*, живели и творили съответно в древна Ирландия, Уелс, Шотландия, Англия и Скандинавия. В **глава II** са описани същинските трубадури, появили се в края на XI-и – началото XII-и век в земите на древна Окситания и просъществували два и половина века. Посочени са основните стилове и жанрове в тяхното творчество, както и връзката им с българската история. **Глава III** е посветена на съвременниците и последователи на трубадурите от северна Франция, земите на Свещенната Римска империя и Англо-Саксонските земи: *трувери, минезингери, менестрели, жонгльори, ваганти и голиарди*. В края на глава III е създадена таблица с историческото позициониране на отделните съсловия бардове, трубадури и т.н. от античността до отминалия XX-и век. В **глава IV** са посочени най-значителните „трубадури“ на нашето съвремие: поетите-певци, изпълнители на собствени песни оставили най-ярка диря в културната история на XX-и на вече започналия XXI-и век. Като начало са представени големите имена на североамериканската поетично-песенна култура вдъхновили в голяма степен своите европейски колеги, следват някои от най-големите творци на южноамериканската „ангажирана“ песен. Изследването запознава читателя и с най-значимите „съвременни трубадури“ от Обединеното кралство, Ирландия, Франция, Италия, Швеция, Норвегия, Дания, Русия и бившия Съветски съюз. По-нататък са представени знакови имена на

съвременни трубадури от Централна и Източна Европа, Балканите и (естествено) – някои от най-изявените български такива.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Дисертантът десетилетия наред работи като професионален трубадур². След като Шейнов направи това свое научно изследване, може да бъдем сигурни, че в тази част на Европа той е най-добрият специалист в областта. *„Днес бихме могли да разделим съвременните професионални трубадури на две категории: 1. Изявени професионални трубадури (като например Боб Дилън, Владимир Висоцки). 2. Професионални трубадури – ентъртейъри които работят в увеселителни заведения. Докато за първата група някои използват и термина „бард“, то за втората утвърденото название в съвременен аспект винаги е „трубадур“. Професионалните трубадури от втората група днес изпълняват, както свои, така и чужди композиции, като работят като ентъртейъри в клубове, барове, пъбове, на круизни кораби и т.н. Някои от тях използват и допълнителни технически средства като дръм-машини, секвенсери, компютри и прочие, докато други (обикновено най-добрите) изнасят представленията си само с акустична китара. Все пак трябва да се отбележи, че както бе посочено в раздела „Менестрели“, до голяма степен съвременните професионални трубадури, които работят в увеселителни заведения, биха могли да бъдат оприличени на своите колеги от Средновековието – менестрелите. Терминът „бард“ в съвременно значение би могъл да се раздели на два вида: 1. **бард** който е само поет и бива наричан така от уважение към стойностното му творчество и 2. **бард** който създава едновременно текст и музика, и ги изпълнява сам под формата на песен.“* (цитат на Шейнов) Докторантът представя доказано различните етапи от историческото развитие и всичките разновидности на това, което днес наричаме трубадури или бардове. Той посочва конкретни имена и личности, допринесли най-много за обогатяването на световната култура и просперитета на тази професия (или призвание), независимо от огромния обем материя по темата. През вековете някои са оставили диря с гениалните си стихове, други – с музиката към тях, трети – с магията на изпълненията. **Специално внимание в дисертацията е отделено и на българската следа в този огромен калейдоскоп от имена.**

Коректност при цитирането на представителен брой автори

Николай Шейнов е коректен в своите цитирания. Използва широк набор от литература и сайтография, която е достатъчно богата и върху която е изградил и доказал своята теза.

Приноси на дисертационния труд

Бих представила приносите на дисертацията по следния начин:

1. За пръв път се правят такива изследване и селекция в България. Систематизирани и анализирани са най-важните периоди от съществуването на бардове, трубадури и техните предшественици и последователи в Европа и Америка от античността до наши дни.
2. Създадени са времеви таблици за възникването, апогея и изчезването на различните представители на бард-културата през вековете, както и ориентировъчни таблици за историческото позициониране на отделните периоди от развитието на световната култура.
3. Изясняват се разликите и се формулират дефиниции за съвременното значение и разбиране на понятията „трубадур“ и „бард“.
4. Дисертационното изследване може да бъде използвано като ориентир и източник за информационно обогатяване от всеки един начинаещ или

² <https://bnt.bg/bg/a/nikolaj-shejnov-parviyat-balgarski-profesionalen-trubadur> (посетено на 20.09.2023)

практикуващ професионален трубадур, на обучаващи се, на студенти, на преподаватели. То може да е основа, както за популярната култура, така и в специализирани учебни заведения в областта на музикалната култура.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на дисертацията.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Познавам Николай Шейнов от периода на обучението и преподаването му в НБУ. Той е сериозен музикант и търсен преподавател. Има широк репертоар, чудесна техника. Прецизен е, както в изпълнителската си работа, така и в преподавателската, а сега заявява своето качество и при научните си изследвания. Предимство е, че владее много езици, които му позволяват да чете в оригинал достатъчно научна и специализирана литература. Освен български, са използвани източници на английски, руски, испански, норвежки, шведски и сръбско-хърватски език, преведени от докторанта. Поздравявам и неговия научен ръководител проф. д-р Панайот Панайотов.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът има достатъчно (3 на брой) публикации по темата на докторантурата:

Шейнов, Николай. *Трубадурите – произход и принос към средновековната култура.* В: Млад научен форум за музика и танц, брой 10, НБУ, 2016.

Шейнов, Николай. *Стилови особености и характеристики в творчеството на трувери, минезингери, менестрели, жонглъори, голиарди.* В: Млад научен форум за музика и танц, брой 11, НБУ, 2017.

Шейнов, Николай. *Големите трубадури на Скандинавия и връзката им с европейската традиция.* В: Млад научен форум за музика и танц, брой 18, НБУ, 20123. (под печат)

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научни степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Дисертационният труд на Николай Шейнов, докторант в НБУ, с научен ръководител: проф. д-р Панайот Панайотов, на тема: **ТРУБАДУРИТЕ И СЪВРЕМЕННАТА БАРД-КУЛТУРА**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, както публикациите му, смятам напълно достатъчни, за да дам своята убедена положителна оценка и да предложа на уважаемото научно жури **да присъди образователната и научна степен „доктор“** по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Николай Христов Шейнов**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

3.12.2023, София

Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова